

מי שנושעה בחבירו מנה, האם יוציא מנה הוצאות הדרך על מנה⁽¹⁶⁾!?

אלא, סובר רבי אלעזר: כופין אותו ודן בעירו.

איתמר נמי, אמר רב ספרא (אמר רבי יוחנן): שנים שנתעצמו נעשו קשים זה לזה בדין, אחד אומר: "נדון כאן", ואחד אומר: "נלך לבית הועד", — כופין אותו ודן בעירו.

ועוד אמר רב ספרא: ואם הוצרך לבית דין שבעיר דבר לשאול, ואינם יודעים פסק ההלכה — כותבין לבית הועד [גירסת הרי"ף: לבית דין הגדול שבירושלים] ושולחין מבית הועד חוות דעת הלכתית⁽¹⁷⁾.

ועוד אמר רב ספרא: ואם אמר בעל הדין כתבו ותנו לי הסבר מאיזה טעם דנתוני —

ובו שטרות של אביו מופקדת ביד איש אחר, וטוען שלא ידע בהם, ועתה רוצה להביאם — הרי זה מביא ופותר⁽¹⁵⁾.

הגמרא דנה בהלכה אחרת, אם בעל דין יכול לכופף את חבירו להתדיין בבית הועד, והוא מקום קיבוץ תלמידי חכמים הרבה, ששם יש בית דין יפה, כלומר יותר מומחים.

כי אתא כשהגיע רב דימי מארץ ישראל, אמר בשם רבי יוחנן: בעל דין קשה התוקף את חבירו בדין ומטריח את חבירו, אחד מבעלי הדין אומר: "נדון כאן" בבית דין שבעיר, ואחד אומר: "נלך למקום הועד" כדי שהתוקף יתבייש מהם.

כופין אותו, וילך למקום הועד.

אמר לפניו לפני רבי יוחנן רבי אלעזר: רבי!

לי ראייה, והיה ממש בדבריו — הרי זה לא סתם טענותיו וסותר.

לפיכך אם פירש ואמר: אין לי עדים כלל לא הנה ולא במדינת הים ולא ראייה כלל לא בידי ולא בידי אחרים — אינו יכול לסתור.

16. כתבו התוס' והרא"ש, ממה שאמרה שגמרא שצריך להוציא הוצאות, ומשמע שאם יזכה בדין לא יפרענו בעל הדין המטריחו להוציא הוצאות, אפשר ללמוד שאין המפסיד חייב לשלם לבעל הדין את הוצאותיו.

אבל, כתב הרא"ש בשם מהר"ם מרוטנבורג, אם היה הנתבע מסרב לבוא לבית דין מכל וכל, והוציא התובע ממון לכופו לבוא להתדיין, ואכן זכה התובע בדין, אז משלם הנתבע את הוצאות אלו.

17. כתב הנמוקי יוסף, בית דין הגדול אינם

15. כתב הרמ"ה, שלפי גירסא, אף אם אמר "אין לי", יכול לחזור ולטעון, שכוונתו היתה, לפי מה שנמצא עתה בידו אין לו עדים וראיה. [ועי"ש שם מביא גירסא אחרת, ולפי גירסא הזו, אם אמר "אין לי", אינו יכול להביאם].

וזה לשון הרמב"ם (פרק ז' הלכה ח'): "במה דברים אמורים? כשהיתה הראיה אצלו, והעדים עמו במדינה. אבל אם אמר: "אין לי עדים ואין לי ראייה", ולאחר מכאן באו לו עדים ממדינת הים, או שהיתה החמת של אביו שיש שם השטרות מופקדות ביד אחרים, ובא זה שהפקדון אצלו והוציא לו ראיתו — הרי זה מביא וסותר. ומפני מה סותר? מפני שיכול לטעון ולומר: זה שאמרתי אין לי עדים אין לי ראייה, מפני שלא היו מצויין אצלי.

וכל זמן שיכול לטעון ולומר: זה שאמרתי אין לי עדים אין לי ראייה מפני שלא היו מצויין אצלי, או מפני כך וכך אמרתי אין לי עדים ואין